

1936

ՀԱՄԱԵՆՔԱՆ
ՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐ

ԵՄԿՐԺԺԵՐՈՒ

1936 թ.

№ 5

„თქტმეგრელი“

№ 5
მაისი 1936 წ.
წელიწადი 80-10

სამ. ა. ლ. კ. კ. ცეკასა და სამ. განახსკო-
ვის მრთეთვიური ორგანო

სამ. კ. ვ. (ბ) ც. კ-ის გამ. „კომუნისტი“
რედაქციის მისამართი: გრიბოედოვის ქ. № 34,
ტელ. №-3-02-61

შ ი ნ ა ა რ ს ი

1. საშისო—მაყვალა მრეველიშვილისა	37
2. ვართობა ქალაქ გარეთ (ლექსი)—გიორგი კაქახიძისა	3
3. მუსტაფას ვირი (თურქული ამბავი)—ი. გრიშაშვილისა	4
4. პატარა პლანერისტები—ვ. კანიშვილისა	5
5. ხელით დაქერილი არწივი—შ. თაბუკაშვილისა	8
6. მგალობელი შაშვის საჩივარი—ბორის ჩხეიძისა	9
7. წერილი ბაბუასადმი (ლექსი)—ირ. აბაშიძისა	12
8. უკუყო კოლქმარი—იასონ ნიკოლაიშვილისა	12
9. გაზაფხული (ლექსი)—აფრასიონ ლობჯანიძისა	13
10. გუგული (ლექსი)—სანდრო ჟღენტისა	14
11. მოლაპარაკე ლითონის აღმზიანი—ალ. კოჩლავაშვილისა	14

გ ა ს ა რ თ ო ბ ი

12. ციფრებზე—კლ. თევზაძისა	16
13. რა ცხოველია (გამოკანა)—ალ. ხაჩინოელისა	16

ბ ა ვ შ მ თ ა შ მ ა მ ო მ მ ე დ ე ბ ა

14. ს. ერთაწმინდელი—„ინდიანა“	გარეკანის 3
15. პირველი მისი—სიტყვები ქუჩისშვილისა, მუს. თ. შავერზაშვი- ლისა	გარეკანის 4

ქურნალი გაფორმებულია მხ. ი. ქოქიაშვილის, დ. ნაცვლიშვილის
და გ. კახიძის მიერ.

828/1

I. შრომანას მზადება

— დიდი ბოდნიში, ჩემო სტუმარო კრაზანავ, ძალიან ვჩქარობ და ახლა ვერ მივიღებ, იქნებ ველარც განახო, ამიტომ ყოველი შემთხვევისათვის გემშვიდობები. არაფერია, ნუ სწუხარ ჩემი ჯანისათვის, თავს ძალიან ყოჩაღად ვგრძნობ, ფესვებიც კარგად მყვანან. გეტყობა, არაფერი იცი: დღეს ჩიტებმა ახალი ამბები მოგვანარეს: ქალაქს თურმე წითელი დროშებით რთავენ, ფერადი სანათურებით აღამაზებენ. მომიცა, მომიცა, გეთაყვა, მზეს ნუ მიჩრდილავ! პირი ისე მაგრა დავიბანე, რომ ცვრებით ამევსო გულმყერლი.

ამ დილით ყვავილები ერთმანეთს უჯიბრებოთ, ვინ უფრო მოლამაზდებაო! ვიცით, როცა გოგო-ბიჭები მოვლენ ჩვენს

დასაკრეფად, კონებად შეგვკრავენ. გვასიერებენ და მერე, ვინ იცის, იქნებ ნანატრიც ამისრულდეს! ვნატრობ, ისე თვალწარმტაცი ვიყო, რომ წამიღონ, მოზეიმე ხალხში ვიარო, ფრიადოსანმა ბავშვებმა ამწიონ მაღლა-მაღლა, ჩემებურად ყელმოღერებულნი, და, მუსიკის გრიალში, მათი საყვარელი წინამძღოლის ხელში გადასვას.

რას იღრიკები, დამცინი? აბა რა გელაპარაკო, ქვეყნის რა ვესმის, ზუზუნით დაეხეტებო, ცა ქუდად აღარ მიგაჩნია! ყური დამიგდე, ცოტა მოშორებით კი დაჯექი, კაბა არ გგმისვარო. დია კიამაივ, შენ კი მანამდე ამ არშიას ერთი კიდევ გადაურბინე — დამიუთოვე, თორემ ამ უხეშმა კრაზანამ ფრთა გამკრა და თითქოს დაჭმუჭენილია.

II. შრომანას მამიდას თავგადასახველი

ყვეყჩო, ყურს მიგდებ?
კარგახნის წინათ ამ უბანში ჩემი მამიდა ცხოვრობდა, ძალიან ლამაზი და თხაპც ამაყი ყოფილა. ერთხელ ძლიერი ზენაქარი მოვარდნილა და ყველასათვის უბრძანებია: თავი მომიხაოეთო. ბაღახბულახბი დამეორჩილა, წაწუნენ, თაყვანი სცეს, ჩემი მამიდა კი ყოჩაღად, წუთში გამართული მდგარა. — დამაცადე შენაო! — ქარს ეთქვა, მაშინ ვერაფერი დაეკლო

და იმისი შეილები, ბაწაწა თესლი, გაეტაცნა და ცხრა მთას იქით გადაეკარგა, სადღაც მატარებლის კარის ქუქრუტანაში ჩაეტენა. მატარებელმა კი თურმე დედაქალაქისაკენ გააქანა (ზომ ვაკეოვონია, რა დიდი ქალაქია!). გააქანა და სადგურში მიიტანა. იქ ქალებს დაუგვიათ, დაუწმენდათ მატარებელი. მამიდაჩემის ნამცეცა თესლი დამლაგებლის წინსაფურის ჯიბეში ჩავარდნილა. ქალს სახლში, კარ-

მადამოს ბალთან გაუბერტყია წინსაფარი. თესლი მიწაზე დავარდნილა, ბუჩქებში ჩამალულა და გაუუქულა. ვინ შემამწნევედა! იქვე სხვა ყვავილები დაპხვედრიახ, წყალი და მიწა სიხარულით გაუზიარებიათ.

გაზაფხულზე ამოსულა, გაშლილა, მნახველს თვალსა სტაცებდა. ერთხელ, თურმე, სხვა ყვავილებთან, ერთიმეორეზე უფრო ლამაზებთან, დიდ თაიგულში შეკარეს, მხიარულ ქუჩებში ატარეს და მერე ერთმა პატარამ, წითელყელსახვევიანმა პიონერმა, ეს თაიგული ყველაზე კარგად ამიანს, თურმე მთელ ქვეყანაზე უკეთესად ამიანს მიართვა. იმან კი ბავშვს თავზე აკოცა და ღიმილით დახედა ყვავილებს.

ახლა ხო? გესმის, მეც შემოძლია. ნებო ასეთ ბედზე, ასეთ მოგზაურებაზე.

მწვანე ქიაე, სად მოგაქვს ეგ ტალახიანი ფეხები, ახლო არ მომეკარო! ესეც ფერხულს აპყვა, გაიგო, რომ საზეიმოდ ვეშალებით, და ხან ერთის ფოთლებში იმალემა, ხან მეორისაში: ეგებ ვერ შემამწნიონ და ქალაქისაკენ ვიმგზავრო ჩუმადო. ჰე, რამდენი მეოცნებეა ამ ქვეყანაზე!

აბა ახლა ყველანი მომეცალეთ, უნდა გავიზმორო, თორემ ცოტა ტანმორჩილი ვარ, იმ თეთრ ბატკანს გუშინ მუხლამდის ვსწვდებოდი. გავეჭიპო, თორემ ბავშვებმა თუ ვერ შემამწნიეს, კეკლუცობა ფუქად ჩამივლის.

III. ჩვენი შრომანას წერილი ძალაქიდან

მაისის პიკნელს. დედაბაბაძი.

ჩემო საყვარელო დედამიწაე, ერთგულლო ქიამიაე, აბეზარო კრაზანაე, დობილებო და ძობილებო!

ველარც კი გამოგემწიოდბეთ, ისე უცებ გამომაქანეს. ახლა, კარგად ნამგზავრი, ყაყაოსფერი აბრეშუმებით მორთულ აეტოზე ეზივარ, სხვა ყვავილებთან

ერთად მწვანე ტოტებში ჩაწული, ერთ ლამაზ სურათს ვარტყივართ და ვამშვენებთ. ამ წერილს ნიაეს ვატან. საწყალმა ძლიევს მომძებნა ამ ღრამულში. ახლა ისევ თქვენ გიბრუნდებათ და მეც ამ მოკითხვის ბარათს იმიტომ ვაჩქარებ თქვენთვის.

რა არ ვნახე, რა არ მოვისმინე! ისეთი მუსიკაა, ვიბნიდები!

ქუჩებში დიდი ჭრიამულია, აუარებელი დროშა! მორთულ ხალხს თაიგულები უჭირავს. იმდენი არიან, რომ სულ თვალი მიკრულდება... დაუსრულებლად მიდიან და მიდიან. ყველანი სიყვარულით უმზერენ ჩვენი მორთულ სურათს. ვამაყობ, რომ ასეთი კარგი ადამიანის სახესთან მიხუტებული მეც ვიზიარებ მათ სიხარულს. ძლიან მინდა ახლო ვნახო ეს სურათი და ისე ძლიერ ვიკვიტები, ლამის ხეუელიდან ამოვვარდე.

ჩემო მეგობრებო, თქვენც ეცადეთ ქვეყანაზე თვალი გაახილოთ, ეცადეთ თქვენს დასაკრეფად მოსულ ბავშვებს ხელში ჩაუვარდეთ. უმეცველად უნდა გამოისვირ-

ნოთ, ოღონდ შეეხვეწეთ, როცა ქუჩებში დადნენ, ფესვიანად არ ამოვადრონ.

არიქა, დეიძარით! ჰერი, ბიჭო! შუაგულ ქალაქისაკენ მიეყავართ, წერას ველარ ვასწრებ... უკვე დიდ მოედანს ვუახლოვდებით... ვეებერთელა, კრიალა მოედანია, შუაში კი მაღალ ბაქანზე ხალხი ჯგუფად დგას. მათ განუწყეტლოდ სალამს აძლევენ და ვაშას უძახიან.

აი, ერთი მათგანი სწორედ ის არის, ვის სურათსაც ჩვენ ვარტყევართ ვარს. მშვიდობით, მშვიდობით, აბა კარგად იყავით, ჩემო საყვარელო მეგობრებო!

ყველანი მომიკითხეთ. თქვენს შრომანა.
მერე კიდევ მოგწერთ დაწვრილებით... გკოცნით...

მაჰვალა მრავლიზვილი

დასვენება იყო იმ დღეს.

ერთობოდა ხალხი ბევრგან: ცა ბრწყინავდა, და ქალაქში სიხარული დაინერგა.

სიო ბაღში, თითქოს განგებ, აჯაერებდა მოხრილ ქანდარს. ბაღს ბავშვები შეჰხაროდნენ, მაგრამ ნატო არსად ჩანდა. ირგვლივ არსად ფრიალებდა მისი ჩითის კრელი კაბა, არც შინ ფახქრით არ ხატავდა ფრინველებს და ნაძვებს დაბალს. არც მთის ნიავს, კარგ გაზაფხულს არ უღებდა ბინის კარებს: მეგობრებთან ერთად დილით წასულიყო ქალაქგარეთ.

იქ, მტკვრის ახლო, სადაც მწყემსი აძოვებდა ნიშა ხარებს, მეგობრები უმღეროდნენ. ამწყვანებულ მინდვრის ხავერდს. უმღეროდნენ ღამაზე ბუჩქებს და ყვავილებს ნამით სოველს; ნავარდობდნენ და მინდორზე კობტად ბურთივ გაისროლეს. გაჰკრეს ფეხი, არ დაინდვეს და მოქანცვა ერგოთ წილად.. გართობა და დღე ასეთი გონებაში დიდხანს ბრწყინავს. იმ სიამეს, იმ ჭრიამულს არ ივიწყებს მკვირცხლი ნატოც, ახლაც ხშირად, რა მოიწყენს, ქალაქგარეთ გასვლას ნატობს...

ზიორგი ქაშახიძე

მუსჯაჟას ვირი

(თურქული ამბავი)

ვერა ჰხედავთ ჩვენს მუსტაჟას,
რა მარდია, რა მხნედ არი!
ქალაქისკენ გასასყიდად
მიჰქაჟს თავის სახედარი.

უკან მისდევს თვით მუსტაჟა
და იმისი შვილიშვილი.
გზად სოფლები ხედებათ ბევრი
და მინდორი გადაშლილი.

ერთ სოფელს რომ მიადწიეს,
აყაყანდა ხალხი ხელათ:
— „შეხეთ, ფეხით ჩანჩალებენ,
ვირი მიდის ცარიელა!“

და როდესაც სოფელს გასცდნენ,
და როდესაც მიწყდა ხალხი —
ორივენი ვირზე შესხდნენ:
წინ — მუსტაჟა, უკან — ბალღი.

სხვა სოფელში რომ შევიდნენ —
ახრიალდა დიდ-პატარა:
— „ერთ საბრალო ვირუკაზე
ორი ვირი შემომჯდარა!“

და მუსტაჟას შერცხვა უცბათ
ამ ხმაურზე, ამ ყვირილზე,
შვილიშვილი ძირს ჩამოსვა,
ოითონ მარტო დარჩა ვირზე.

ახლა კიდევ სხვა სოფელი
ხარხარებს და აჟყეტს თვალებს:
— „პაპა ვირით მიბრძანდება,
ბავში ფეხით მიჩანჩალებს!“

და მუსტაჟამ მაშინათვე
მოატოვა ვირის კეხი,
შვილიშვილი ვირზე შესვა
და თვითონ კი გაჰყვა ფეხით.

აგერ კიდევ სხვა სოფელი
დასცინის და არ ასვენებს:
— „ბერიკაცი ფეხით დადის,
ციკქნა ბალღი ვირს აჰვენებს!“

აქ მუსტაფა გაგვიბრაზდა,
ძირს ჩამოსვა მყისვე ბავშვი:

„თურბე, ყველა ადამიანს
თითო ჭკუა უდევს თავში“

არ სჯობია გზა განვაგრძო
ჩემს ჭკუაზე, დინჯად, ნელად!
მე რომ ამათ ყური ვუგდო,
გადამრევენ უშეველად!“ —

თქვა და სახრე მოიქნია,
აღარ უგდო არვის ყური,
სახელდარი წინ გაიგდო,
გზა არჩია ძველებური.

პაპარა პანაეკისგები

უპატრონო ბავშვთა კოლონიას ახალი
წვერი შეემატა. ეს იყო დიტო, უდედმა-
მო ბიჭუნა.

ოქტომბრელებმა გივიმ და პეტეიკომ
ის უპატრონო ბავშვთა კოლონიაში მი-
იყვანეს.

ძალიან გულთბილად მიიღო დიტო კო-
ლონიის გამგემ, დეიდა თამარმა.

— აბა, დიტო! შენ აქ უნდა იცხოვრო,
ამ ყმაწვილებთან უნდა ისწავლო, — და
ხელით ყმაწვილები დაანახა.

ბავშვები ინტერესით აკვირდებოდნენ
ახალმოსულ ამხანაგს. პატარა დიტო
შეშინებულყოფით იდგა. თვალები ძირს
ჰქონდა დახრილი. ხმას არ იღებდა. დეი-
და თამარმა ის გაასეირნა და ესაუბრე-
ბოდა მისი ვინაობის შესახებ.

დიტო დაუახლოვდა ყმაწვილებს. პირ-
ველ ხანებში ეუცხოვებოდა ამ ამხანა-
გებში ყოფნა. მოიწყინა კიდევც. ხშირად
ავგონდებოდა სოფელი, გარდაცვლილი
დედ მამა, სოფლიდან გამოქცევა და ქა-
ლაქის ქუჩებში გატარებული რამდენი-
მე მწარე დღე. ამხანაგებმა სულ მალე აი-
ყოლიეს დიტო და საერთო ფერხულობი
ჩააბეს. დიტოც მალე დაუმეგობრდა ყმა-
წვილებს.

მასთან ხშირად დადიოდნენ მისი პირ-
ველი მეგობრები, რომლებმაც იგი ქუ-
ჩის კლანჭებისაგან იხსნეს — პატარა ოქ-
ტომბრელები გივი და პეტეიკო.

კარგად მეცადინებოდა, მალე მოწინა-
ვე მოწაფის, ფრიაღონის სახელი დაიმ-
სახურა.

II

დიდი სიხარულით გარბოდა დიტო
ბავშვთა კოლონიის სახელოსნოში და
გულმოდგინედ მუშაობდა იქ. შეისწავლა
იარაღების ხმარება. ასლა კი გატაცებით
აკეთებდა პლანერებს, თვითმფრინავების

სამივენი ხარხარებდნენ. ათვალერიკობ-
დნენ პეტრიკოს პლანერსა და ხელოსანებს
ყოვებს.

— პეტრიკო! წავიდეთ, დიტომ თავისი პლა-
ნერი საქალაქო შეჯიბრებაში უნდა გაა-
ფრინოს, — თქვა გივიმ.

— ძალიან დიდია, დიტო? — შეეკითხა
პეტრიკო.

— დიდია, ხელმძღვანელსაც მოეწონა.
წამოდით ჩქარა, თორემ სახელოსნოს
დაკეტავენ და ვერ ნახავთ, — გააფრთხილა
ამხანაგები დიტომ.

III.

ყმაწვილები კოლონიის სახელოსნოში
შევიდნენ. სახელოსნოში ბევრი ხივთი
იყო: პატარა მაგიდები, სკამები, კარადე-
ბი, სახლების მოდელები, ხეზე ამოჭ-
ქურთმებული სხვადასხვა სურათი და
ბავშვების მიერ შეჯიბრებისათვის დამ-
ზადებული პლანერები.

— რომელია შენი პლანერი? — შესვლის-
თანავე იკითხა გივიმ.

— აი ეს! — დიტომ ხელი დაადვა ყუ-
ლახე დიდსა და მოხდენილად გაცემე-
ბულს, რომელიც პლანერების მწკრივს
თავში იღვა. ყურადღებით სინჯავდნენ
გივი და პეტრიკო. ძალიან მოეწონათ. დი-
ტომ პლანერის პროპელერი მომართა და
ხელი გაუშვა.

— დრუუ! — გაისმა პროპელერის ხმა.

— უჰ! როგორ გაფრინდება! — წამოიძა-
ხა პეტრიკომ.

— ენახოთ რას იზამს, — ამბობდა დიტო.
ყმაწვილები სხვა ნამუშევრების დათვა-
ლიერებას შეუდგნენ.

— ეს რა კარგი სახლია! — იძახდა პე-
ტრიკო და ათვალერიკობდა სახლის პატა-
რა მოდელს.

— დიტო, ეს შენ გააკეთე? — ჰკითხა გი-
ვიმ და ხელი დაადო ხის ჩუქურთმას.

— კი, მე გააკეთე.

ძალიან გაერთვენ ნამუშევრების დათ-
ვალეირებაში. დიდხანს დარჩნენ სახელოს-
ნოში. შემდეგ გარეთ გამოვიდნენ, სახე-
ლოსნოს კბენზე ჩამოსხდნენ და მომავალ

და პატარა სახლების მოდელებს, სკამებს,
მაგიდებს, აჩუქურთმებდა ხეზე სხვადასხვა
სურათს.

ბავშვთა კოლონიამ შეჯიბრებაში გა-
მოიწვია მეორე სკოლა, ეჯიბრებოდნენ
საუკეთესო პლანერის მომზადებაში.

დიტო ცდილობდა რაც შეიძლებოდა
საუკეთესო პლანერი გაეკეთებია. მიზან-
საც მიადრწია, პლანერი მოიწონა სახე-
ლოსნოს ოსტატმა. დიტოს სიხარულს
სახლვარი არ ჰქონდა.

მეორე დღეს, მეცადინეობის დას-
რულების შემდეგ, დიტო გაიქცა თავის
მეგობრებთან, რომ სიხარული გაეზიარე-
ბოი.

— გივი! წამოდი, ნახე ჩემი გაკეთებუ-
ლი პლანერი. დიდი პლანერი გავაკეთე,
კარგი, ჩვენ ოსტატსაც მოეწონა. მალე
შეჯიბრება იქნება და უნდა გავაფრინო! —
კარებიდანვე მიაძახა დიტომ ამხანაგს.

— მართლა? — მეც მინდა გავაკეთო პლა-
ნერი, ენახავ შენს პლანერს. პეტრიკოც
აკეთებს. საქალაქო შეჯიბრებაში ჩვენი
რახშიც უნდა გამოვიდეს. ვემზადებით, წა-
მოდის, პეტრიკოც წავიყვანოთ, — უთხრა გი-
ვიმ. წავიდნენ პეტრიკოსთან.

პეტრიკო პლანერის კეთებაში იყო გარ-
თული. როდესაც ამხანაგები თავს წად-
გნენ, მათი მისვლა ვერ გაიგო. გატაცებუ-
ლი მუშაობდა, ფრთებს უყითდება პლა-
ნერს. ამხანაგები მას ფეხაკრეფით მიეპარ-
ნენ და ორივემ ერთად „ვეჰ!“ „ვეჰ!“ — შეს-
ძახა. პეტრიკო შეერთა.

შეჯიბრებაზე საუბრობდნენ, კარგახნის დაღამებული იყო, როცა ერთმანეთს გამოემშვიდობნენ.

IV

დიტო დასაძინებელ ოთახში შევიდა. ბავშვები დასაწოლად ემზადებოდნენ. მას არ ეძინებოდა, მაგრამ მაინც ჩაწვა ლოჯინში. იგი ხვალინდელ დღეზე ფიქრობდა. ხვალ შეჯიბრება. ცდილობს როგორმე დაიძინოს, მაგრამ ამაოდ. თვალწინ ხან თავისი პლანერი უდგას, ხან კი შეჯიბრების მოედანი და ესმის პლანერის ვაჟრუნის ხმა.

არ ეძინება. ლოჯინზე წამოჯდა. ოთახში ყველას სძინავს. „როგორ სძინავთ ამხანაგებს, რათ არ ფიქრობენ ხვალინდელ შეჯიბრებაზე?“ — წაილაპარაკა და ისევ წამოწვა.

თითქო ჩაეძინა, მაგრამ თავი ისევ სახელოსნოში ამოჰყო. სახელოსნო კიდევ უფრო შორს გასწია დიტოს გონება, და მოგონების ძაფი გაიბა. მოაგონდა ბიჭუნას ზამთრის სუსხიანი დღე. თოვდა, დედამიწა თეთრად იმოსებოდა. ელნათურების მუქზე მოჩანდა, თოვლის წვრილი ფიფქები როგორ ეშვებოდა ძირს. ხანდახან დასაუღეთის ქარიც უბერავდა, და თოვლის ფიფქები ტრიალებდა პაერში.

იგი ქუჩის კუთხეში იდგა, მოკუნტული იყო. ცდილობდა გამაგრებოდა სიცივეს, მაგრამ თავს ვერ იმაგრებდა და სიცივისაგან ცახცახებდა. მის წინ დიდი შენობა იყო აღმართული, მოჩანდა განათებული ოთახები. ამ შენობიდან ქრიაშულით გამოვიდნენ ყმაწვილები. დიტო გულდაწყვეტილი მისჩერებოდა მხიარულად მოძავობავშვებს. ჩქარი ნაბიჯით უახლოვდებოდნენ მას გივი და პეტეკო. — „ნეტავი ამთრა კარვად და თბილაღ აცვიათ“ — შენატრა მათ დიტომ. ისინი დიტოსთან შეჩერდნენ. ასე გაეცნო დიტო გივისა და პეტეკოს.

ეს იყო უკანასკნელი ღამე ცივ ქუჩაში. დიტო მოიკუნტა ლოჯინში, თითქო ახლაც სციოდა. კარგახანს კიდევ იყო

მოგონებებში ბიჭუნა. გვიან, როგორც იქნა, ჩაეძინა. დილით ადრე წამოვიდა ნენ ყმაწვილები. დიტოს კი ეძინა. მისი მოგონებები სიზმარში გადავიდა.

სიზმარში დიტომ სოფელი ნახა. ნახა გარდაცვლილი მშობლები. ბიძა, რომელიც ხშირად უჯავრდებოდა, ახლა ტკბილად ელაპარაკება:

— კიდევ გაიქცევი, ბიჭო, ქალაქში? — ეკითხება ბიძა.

დიტო ყველას ხვალინდელ შეჯიბრებაზე ელაპარაკება. დედა მას თავზე ხელს უსვამს და ეაღერსება.

— დედი! ხვალ შეჯიბრებაა, მე კარგი პლანერი მაქვს, ნახე! ხვალ უნდა გავაფრინო! — ხმამაღლა წამოიძახა დიტომ.

— დიტო, ვის ელაპარაკები? — სიცილით ეკითხებიან ამხანაგები, რომლებიც გასაღვიძებლად შემოვიდნენ დიტოსთან.

— დედას! — უპასუხა მან და თვალი გაახილა. შერცხვა: მიხვდა, რომ სიზმარში ყოფილა.

V

ქალაქგარეთ, მინდორში, სადაც უნდა გაიმართოს პატარა პლანერისტების შეჯიბრება, ბევრ ხალხს მოაუყრია თავი.

ჯგუფ-ჯგუფად მოდიან ოქტომბრელთა და პიონერთა რაზმები და მოაქვთ პლანერები. ყველას სახე უბრწყინავს, მხიარულებენ. ერთმანეთის პლანერებს ათვალიერებენ, ამოწმებენ, აღარებენ ერთმანეთს.

შეჯიბრება დაიწყო. პირველმა ჯგუფმა გააფრინა პლანერი, მეორემ, მესამემ. დიტო ღელავს. მისი ჯერიც მოვიდა.

— აბა მოეშაღდეთ! — უთხრა ხელმძღვანელმა სამ ოქტომბრელს. სამივენი მზადებას შეუდგნენ. დიტო მშვენიერი სანახავი იყო: შავი ხუჭუჭი თმები თავზე ქუდივით ედგა, სახე გაბრწყინებული ჰქონდა, ოქტომბრელის საზაფხულო ტანსაცმელში იყო გამოწყობილი, გულზე ოქტომბრელის წითელი ყელსახვევი უფრიალებდა. აღელვება ემჩნეოდა. პლანერი ხელში აიღო. მოეჩვენა, რომ მისი პლანერი არ ვარგოდა. პროპელერს დაუწყო ტრიალი. — ვაი! როგორ სუსტად ტრიალებს! — წაილაპარაკა თავისთვის. დღეღავდა და ამიტომ მოეჩვენა ასე. ხელმძღვანელმა შეამჩნია მღელვარება.

პლანერები მომართეს, გასაფრენად მზად აქვთ, ეყრან ნიშანს.

გაისმა: — ერთი! ორი! სამი!

დიტომ პლანერი გააფრინა.

გაისმა მოწონების ხმები: — „ბიქოს! ბიქოს! ხედავ?! ხედავ, რა მაღლა ავიდა!“ — ლაპარაკობდნენ ერთმანეთში. ყველანი მაღლა იტყვირებოდნენ.

დიტო სულგანაბული მისჩერებოდა თავის პლანერს. აი, უმაღლეს წერტილს მიადგინა და ძირს დაშვება დაიწყო.

გაისმა ტაში და შეძახილები: „ყოჩაღ, ბიქო, ყოჩაღ, ბიქო!“

დიტო მიწაზე დაშვებული პლანერი-საკენ გაიქცა.

შეჯიბრება დამთავრდა. საქალაქო შეჯიბრებაში დიტომ გაიმარჯვა.

VI

გავიდა დრო.

დიტო ენერგიულად მეცადინეობდა. მის ოცნებად გადაიქცა მფრინავი გამოსულიყო. ფრიალებზე მეცადინეობდა. არც თავის საყვარელ მომავალ პროფესიისათვის მუშაობას ივიწყებდა: გულ მოდკინელ მუშაობდა სახელოსნოში, ამზადებდა თვითმფრინავების ნაირ-ნაირ მოდლებს, პლანერებს და სხვა.

პლანერისტების საკავშირო შეჯიბრებაზე წასულ დიტოსაგან გვიმ და პეტრომ შემდეგი შინაარსის წერილი მიიღეს: „ქალიან გახარებული ვარ. ვერ ვითმენ, რომ არ გავიზიაროთ ჩემი სიხარული: შეჯიბრებაში გავიმარჯვე. მალე განახვთ. ჩვენი ჯგუფი ერთ კვირას კიდევ დარჩება მოსკოვში. ვათვალიყრებთ ქალაქის შესანიშნავ სანახაობებს... თქვენი დიტო.“

3. ჰანიშვილი

ხელით დაჭერილი პანიში

ერთხელ ერთმა მონადირემ ცოცხალი არწივი მოიყვანა და განაცხადა — ხელით დავიჭირეო.

— უჰ, კაცო, ვაიგვთ, სიკოს არწივი დაუჭერია ხელით! — დაკინვით დაიძახა ერთმა და ისეთი ხარხარი ატყდა, რომ ყურთასმენა აღარ იყო.

— არა, ხელით კი არ დაუჭერია, რომ დაინახა ცაში მონაეარღე ფრინველი, გაჩერდა სიკო, გაბერა ლოყები და „ფუ“ — შებერა სული არწივს... ისიც ტყვიასვით დაეარდა. ეცა სიკო და წამოაყენა! — გაიძახოდა მეორე.

— არა, რა ტყუილის გულები არიან ეს მონადირეები! ხელით დაჭერა არწივის? ისევე რა გითხრა! სიკო გაბრაზდა და თქვა:

— გეუბნებით, ხელით დავიჭირე შეთქი, მე

დაგიტყავებთ, რომ ეს ასეა, ოღონდ დაეწაღა: თუ მე ვიყო მართალი, ასი მანეთი მომეკით, თუ არა და მე ვიხდი ას მანეთს.

დანაძლოდნენ. არწივს თავი მოჭრეს, ფრთხილად გაპუტეს, და არსად კანი დაზიანებული არ ჰქონდა. გაოცდნენ. მაშინ სიკომ აუხსნა მათ — არწივი პლანერით ფრინავს. ვაკე ადგილებიდან აფრენა მისთვის ძნელია: ის გორაკიდან, მაღლობიდან ჯერ ძირს დაეშვება ცოცხალი და მერე მაღლა შეინაეარდებს. როდესაც ვაკე ადგილას ჩაფრინდება, მერე ბობლვით დადის, ბორცვს ეძებს, რომ იმაზე შედგეს და ისე აფრინდეს. თუ ვაკე ადგილას მაძლარს მოასწარი, ის ბორცვისაკენ წაბობლდება.

უნდა ეცადო არ მისცე ბორცვზე ასვლის საშუალება და მაშინ ხელითაც დაიჭერ.

შ. თაბუკაშვილი

მბაღობელი შაშვის სარჩივარი

ჩემი სამშობლო მთელი მსოფლიოა, გარდა იმ ქვეყნებისა, სადაც ზამთარ-ზაფხულს თოვლი და ყინული იცის. არც მალალი მთები და მყინვარები მიყვარს. მთაში აბა რა მინდა? ზაფხულობით იქ ჭიკადა პეპლები არაა და ზამთრობით ხომ ცივი წყლისა და ყინულის მეტს იქ ვერაფერს წააწყდები. თანაც კლდეები სავსეა ჩემი მტრებით: ალალით, მიმინოთი, შევარდნითა და არწივებით.

ბარში კი ნამდვილი ჩემი საქმეა. დათბება თუ არა მარტში, მინდორში და ბურღებს ქვეშ იფურჩქნება ყვავილები. ხეხილი დაიკვირტება და აქა-იქ გაჩნდება ბუხ-პეპლებიც, მალე აყვავდება ტყეველიც. მართალია, საცეკოს შოვნა ჭირს, მაგრამ უხვი ბუნება ბარისა პირველ მოსაულამდე ისე არხეინად მიმატანებიებს, რომ არაფრის ჯავრი არა მაქვს. ბაღახი რომ ამწვანდება, ერთს კვირაში მარწყვი მზადაა. გამოვალ ჩემი მფარველი ბუდიდან, დაესკუპდება მარწყვიან ვილზე, ვხტივარ, ვთამაშობ და შევექცევი. მარწყვს მწარე ბალი მოსდევს. მთელ ტყეში არაა ისეთი ბალი, რომელიც მე მისი აყვავების დღიდან არ ვიცოდე.

ბლის ხეები, თეთრი ყვავილით ტყის წვერებზე ამოკიაფებული, ბამბის კუნძულებივით მოჩანს. მაშინდლიდან ვიხსომებ იმ ხეებს და, შტოვალდება თუ არა, მოიღვევა თუ არა მარწყვი მინდორში, ბალს ვესტუმრები.

ერთი იცის მხოლოდ ბაღმა ცუდი: სადმე ახლოს უთუოდ ქორი ბუღობს. ხანდახან ისე მოულოდნელად დამქროლებს და აწივლდება, რომ, თუ გადავურჩი, იძულებული ვხდები ისარივით დავეშვა მიწისაკენ და ტყორის ძეძვებში დავიმალო. ბალს მეორე ცუდი ხნეცა სჭირს: მწიფობის დროს გლეხები მოდიან, კანს ატყავებენ, რომ შემოდგომაზე ჭურები დარეცხონ, და გვაფრთხობენ, თუშცა უთოფოდ ვერას გვაკლებენ.

ბალი პირველი ისეთი ხილია, რომელსაც გულუხვი მასპინძლობა უყვარს. გადაშლის ფოთლებს, დაგვამს პატარა ტოტზე, გაწვდის დახუნძულ ლალისფერ ნაკოფს და უსაზღვროდ გეპატივება:

— მიირთვი, კენკე, გაიხეჩინჩახვი და შინაც წაუღე ბარტყებსაო! როცა კარგი და უხვი საკვები მაქვს, გუნებაზედაც კარგადა ვარ. დილით, ალიონზე ნასაუზმები, შტოზე შემოვჯდები და ნელ-ნელა შევუღებები სტვენას. ჩემს სტვენას ადამიანებმა გალობა დაარქვეს. ხშირად, ძლიერ ხშირად მინახავს ადამიანი გზის პირად ჩამჯდარი და სმენად გადაქცეულ. მე ვშმაკობას ვხმარობ: თანა ვსტვენ და თანაც მივჩერები-

ვარ გარინდულსა და სმენად გადაქცეულ
ადამიანს. თუ შევატყე, რომ სტვენა მოს-
წონს, ვთამამდები, ხმას ვუწე, ახალ-ახალ
ჰანგს დავძახებ და მოძახილს ვეუბნები
მახლობელ ბუჩქში მჯდომ მეორე შაშვს.
ბოლოს ადამიანს მეტი დრო აღარ აქვს,
წამოდგება და ერთს კი იტყვის:

— დაილოცოს შენი ნისკარტი, დალო-
ცვილო ფრინველო. შენ პირს შაქარი!
არასოდეს არ მინახავს და არ მიკენკია
შაქარი, ნეტავ რომელი ხე ისხამს? იქნებ
მწარე ბალივით გმორიელია, იქნებ უსურ-
ვანის კურკასავით საამო საყენკია. მაგრამ
მე კი მისი არა ვიცი რა.

ეს იცის მხოლოდ ადამიანმა ცუდი, რომ,
ბუდეს თუ დაიგულებს, უთუოდ ბარტ-
ყებს მომტაცებს და გალიაში დამიწყუ-
დევს. მერე გალიას თავის დერეფანში ჰკო-
დებს და ჩემი შვილები, დატყვევებულნი,
მავთულის ხლართში შეპყრობილნი, გულ-
საკლავად გალობენ. და რაღა გალობაა
ტყევაში? ის გალობა სავსეა სევდით,
წუხილით, ჩივილით ტყესა და მინდვრის
ღამაზ, ლალ და თავისუფალ ცხოვრებაზე.
ადამიანი ცდილობს საყენკი არ მოაკ-
ლოს მათ, შიგ გალიაში წყალიც უდგია
მაგრამ ამა ერთი მითხარით — სად ადამი-
ანისგან მოკრეფილი და მოტანილი ხილი
და სად საკუთარი ნისკარტით გამორჩე-
ული მწიფე ბალი და თუთა! ხშირად
ადამიანებმა არც კი იციან რა აქამონ
დატყვევებულ შაშვებს.

ტყევაში, შებოქილ და შეკრულ
სიცოცხლეში გალობა სისულელეა, ადა-
მიანებმაც კარგად იციან ეს და ჩვენს სა-
სმენად ტყეში მოდიან. მოვიდნენ, გვისმი-
ნონ, რაძდენიც უნდათ, დასტკბნენ, ჩვენ
მათ ხელს არ შევეუშლით, ოღონდაც ბუ-
დეს ნუ დაგვინგრევენ და ბავშვები შურ-
დულით ქვას ნუ გვესვრიან.

ადამიანები ხომ ბუღბუღს არ ერჩიან.
ამიტომაცაა, რომ ბუღბუღები ბაღებში
ბუღობენ და ფანჯარასთან გადაშვრილ
შტოზე მთელი ღამე ტია-ტიას დასძახიან.
ჩვენ კი ბედი არა გვწყალობს. ჩვენი
სტვენა ხშირად ბუღბუღის სტვენაზე სა-

ამოა. გაბედულადაც რომ ვთქვათ, ხანდა-
ხან ბუღბუღები ვერც კი შეგვედრებიან,
განსაკუთრებით მაშინ, როცა ნაწვიმარზე
დილით ტყეს მოვედებით და ხმაშეწყო-
ბილად ერთად დავძახებთ აწწანებულ
მთა და ბარის საგალობელ და სადღებელ
გალობას მაშინ ბუღბუღები თვითონ ჩვენ
გვისმენენ. იქნება მე ვსტყუი? მაშინ ინე-
ბეთ და, როცა შემთხვევა გქონდეთ, გა-
მოიარეთ ტყეში დილით, მზის ამოსვლამ-
დე, და მოგვისმიხეთ. ჩვენი ნაკლი მხო-
ლოდ ისაა, რომ ბუღბუღივით არა
გვაქვს ჩვეულება მზის ჩასვლის შემდეგ
კიკიკისა. მშრომელი ადამიანივით დი-
ლით ადრე ვდგებით. საზრდოს ვშოუ-
ლობთ და ვგალობთ, ნაშუადღევს კი
ჩვენს ბუღბუღს მივაშურებთ და ვიძინებთ,
თუ მტერმა დაგვადინა. როგორც ვთქვი,
მტრებიცა გვყავს და მოყვარენიც. ნა-
ღირსა და მტაცებელ ფრინველზე არა-
ფერს ვაშობ. იმათ ქკუა არ მოეკითხება.
მაგალითად: რა სინდისი უნდა მოსთხო-
ვო მელიას? მას ხომ გალობისა არა-
ფერი ესმის, ან რა ეძრახვის ქორსა და
აღალსა, რომელთაც გალობას თავიანთი
წივილი ან ყვავის ტრაბახა ყვანაწლი
ურჩევნიათ?

მე საკმე მაქვს ადამიანებთან, რომელ-
თაც პურიც აქვთ, ქათმისა და ღორის ხორ-
ციცა და ჩვენზედაც ნადირობენ, განსა-
კუთრებით შემოდგომაზე, როცა მინ-
ღორსა და ტყეში შემოგვეღვია საგზალი
და სადმე სოფლის მახლობლად ხურმასა,
უსურვანსა და კუნელს ვწვევით.

უცებ იქექებს თოფი, და ადამიანი გვი-
სპობს სიცოცხლეს, რომელიც მას ჩვენ-
თვის არ მოუცია. მერე ჩვენს ერთი ლუკ-
მის ოდენა სხეულს პუტავებს და წვავენ

ცეცხლზე, ახრამუნებენ. მეორე წუთს კი ისევ მშვივრები არიან, რადგან მაშვი რაა, რომ იმან ადამიანი გააძღოს?

ძნელი და საშიშია სიკვდილი, მაგრამ რა გაეწყობა. ბუნების კანონი ასე ყოფილა სიკვდილს ვინ ჩივა. საქმე გამწარებაა და უბედურება, რაც ხშირად თავს დაევატყუდება ხოლმე ბარტყობის დროს.

შარშანაც ასეთი შემთხვევა მქონდა: გადნარჩენ წაბლის ნაყარში გავიკეთე ბუდე ზედ გზის პირად. საიდანაც სოფლის ხალხი წისკვილსა და ვენახებში დადიოდა. ახლა იმას არა მკითხავთ რად ამოვირჩიე ეს გზის პირი? უბრალო მიზეზების გამო: გზის პირს, სადაც ადამიანი ხშირად დაიარება, მსუნავი მელია და მტაცებელი ფრინველი ერიდება. მეც ამიტომ ამოვირჩიე ეს ადგილი.

ვფიქრობდი: ადამიანი არას მერჩის, ბარტყებს დავზრდი, ქორი და მელია კი ვერ მომეკარება მეთქი. მწარედ მოეტყუედი ბუდეში ოთხი კვერცხი ჩავდე. გამოეჩეკე ბარტყები და გამალეებული შევეუდექი იმათ გამოკვებას. შეველის პატარა გიგოლა გადამეკიდა, ბუდე აღმოიჩინა. ერთხელ, როდესაც ბარტყებს საყენი მოვუტანე, ფეხები ძუაში გამეხლართა. ძლივს ძლიობით დავიხსენი თავი მახიდან გულშემაზარავად ქულიპინებდნენ ბარტყები, მე კი იქვე მახლობელ ხეზე ვიჯექი, ვბტოდი და მთელს ქვეყანას ვამცნობდი ჩემს უბედურებას, მაგრამ ამოდ. მშველელი არ გამოჩნდა. გიგლა კი საქაროდ მოვიდა, ჩემი ბარტყებიანი ბუდე აიღო და შინის იცნ გააქანა.

რომ იცოდეთ, როგორ ქულიპინებდნენ

ის საცოდავები! მივფრინდი მეველის სახლამდე. ბარტყები გალიაში ჩამისვეს. ღლო როცა ჩემმა ქახქახმა იმ გიგლას თავი მოაბეზრა, ბურღში, სადაც თავს ვაფარებდი, სქელი ბელტი მესროლა და ძლივს გადაკრაჩი.

ასე გამამწარა ადამიანმა, რომელსაც ყველაზე უფრო მოსწონს ჩემი გალობა და რომელიც ყველაზე უფრო მეტი ქომავი და მფარველი უნდა იყოს ჩემი.

ამის შემდეგ ჩუმად მივიდიოდი მეველის ეზოში. იქვე თხილის ბუჩქში ვჯდებოდი და ვუსმენდი შვილების მოთქმას. მეც მოვთქვამდი, ვქვითქვითებდი გაუბედურებული დედა, მაგრამ უბედურებას უბედურება დაემატა: რაც კაცმა ვერ დააკლო ჩემს შვილებს, ის აუთვალა კატამ მოათავა.

გალიას მიეპარა, კარი ქვანგით გამოაღო და საწყალი ტყვეები ერთ წამში დაკლა და გადასანსლა. ამის შემდეგ იმ არემარედან გადავიკარგე, შორს გავფრინდი. ერთ ბუჩქს შევაფარე თავი და დიდხანს მწარედ მოვთქვამდი.

ოხ, ადამიანებო, ადამიანებო! რა კარგი მეგობრები ვიქნებოდით ჩვენ, რომ თქვენ ჩემი მფარველი იყოთ, როგორც ბუღბუღისა!

ყოველ დილით მოვასმენინებდით სამურს გალობას და დავატკობდით თქვენს სმენას, ახლა კი, ახლა კი... მე თქვენი მეშინია და, როცა დაგინახავთ, ან შორს გავფრინდები, ან ბუჩქებში ვიმალები ისე, რომ ჩემს მშვენიერ ოქროსფერ ნისკარტსა და ფეხებს არ გიჩვენებთ. მეშინია, მეშინია, თქვენი!

ბ. ჩხიძე

წერილი ბაბუსაძემი

ბაბუ!

აი გაზაფხული

აყვავილებს, ქარგავს ქალაქს;
აღბათ, სოფლად მიწა ხნულით
იხაზება კვლდაკვალა.
აღბათ, ვახსნეს შეზობლებმა
საზაფხულოდ ბინის კარი.
აღბათ ველში დაბულრაობს
კოლექტივის რკინის ხარი!
ისე ხშირად ვფიქრობ შენზე,
თითქოს გხედავ აქედანა,
ბაღში დგახარ შენებურად
ატრიალებ სამყნობ დანას.
სოფლად ახლა არ არიან
ჩათვლემილი ან დამსხდარი,
ამყნი გულაბს, — ისე ის ხარ,
ძველი მტერი პანტა მსხალის.
ბაბუ, იცი? დიდ ზამთარში
როცა ფიფქებს ზეცა ფანტავს,
მოაქვთ აქაც მაშინ მსხალი
და ჰყვირიან:

— პანტა, პანტა!

ძლიერ გვიყვარს ამხანაგებს
პანტა,
მაგრამ ვშიშობთ თანაც,
რომ ის ველარ გადურჩება

ჩემ ბაბუს სამყნობ დანას.

და თუ მართლა ასე მოხდეს,
თუ არ გვექნეს პანტა ხვალაც,
როგორც გნებავთ...

მხოლოდ მაშინ

შეგვიცვალე გულაბ მსხალად.

ჩემო ბაბუ,

მალე გნახავ.

(სიზმრადა მაქვს შენი კოცნა)

მე წელს კიდევ გადავიღვარ
შემდეგ კლასში ფრიალოსნად.
გაკვეთილებს დროზე ვასწრებ,
სკოლის ხარს არ ვგვიანდები,
ვბეჯითობ და...

ფრ. ფრ. ფრ. ფრ... —

მოფრინავენ ფრიადები.

მე წელს ბევრი გავაკეთე,
ვისწავლე და ვხატავ ქარტებს.
ისეთ ნიშნებს ჩამოვიტან,
ბაბუ, ერთობ გაგეხარდეს.

მეტყვი:

„ვარგა ვგ ნიშნები

და ბიკობაც მანდ იცნობა!“

მერე, ბაბუ, შენზე იყოს

ხეხილი და მასპინძლობა.

ირ. აბაშიძე

უჭკუო სოციალი

ერთ სოფელში ცხოვრობდა ცოლქმარი. ქმარი — ბრიყვი, ცოლი — უგზური. მათ ჰყავდათ ერთი ძროხა, სახელად კარმელა. ერთხელ კარმელა საღამოს შინ არ დაბრუნდა. ცოლმა ქმარი ძროხის საძებნელად გაგზავნა. ბრიყვმა ახლომახლო მიიარ-მოიარა, მაგრამ რომ ვერ იპოვნა, ძებნა მისწყინდა და შინ დაბრუნდა.

— ბევრი ვიარე, ბევრი ვეძებე, არ და-
მეტოვებია დაუფლელი არც მთა, არც
ტყე, არც ხევი, მაგრამ ჩვენი კარმელა
ვეოსად ვერ ვიპოვნე. — უთხრა ქმარმა
ცოლს. — ახლა ერთი დიდებული აზრი
მომივიდა: წავიყვან ხბოს და ტყის პირას
დავაბამ. ხბო რომ ბღავილს დაიწყებს,
ელდა ვაიგონებს, სმაზე იცნობს და მას-
თან მოვა.

კოლს ქმრის აზრი ძალიან მოეწონა,
-გენაცვალე მაგ ჭკუაში, ეგ რა კარ-
გი რამ მოიგონე! მთელი თვე რომ მეფი-
ქრა, ამის მსგავსს მე ვერაფერს მოვიგო-
ნებდი! აბა, ჩქარა წაიყვანე ხბო.

ქმარმა ხბო მართლაც წაიყვანა და ტყის
ნაპირას თოკით ხეზე მიაბა. ხბოს მალა-
ლი ბლავილი მგელმა გაიგონა, ტყიდან
გამოიყარდა და შექამა.

მეორე დილას კოლ-ქმარი ხბოს დასა-
ხელავად წავიდა, მაგრამ იქ, სადაც ხბო
ემა, თოკისა და ძვლების მეტი არაფერი
იყო. მიხედნენ, რომ მათი ხბო მგელს
შეეჭამა. არ იამათ, მაგრამ რას იზამდნენ,
მწარედ დაღონებულნი შინ დაბრუნდნენ.

სალამოს კარმელა შინ დაბრუნდა, ბრყე-
მა რომ ეზოში მომავალი ძროხა დაინა-
ხა, ნიშნის მოგებით მიაცხა:

-იცი, კარმელ, შენ არ მოხვედი და
ქე შექამა შენი ხბო მგელმა!

იასონ ნიკოლაიშვილი

გაზაფხულდა, მზის სხივებმა
ირგვლივ მთები გადაკოცნა
და ზამთრისგან მონაბერი
ქარი, ყინვა შორს გატყორცნა.

აბიბინდა მწვანე ველი,
თვალს იტაცებს ვრცელი მდელო,
მოირთო და გაიფურჩქნა
ხუმთმეტი წლის საქართველო.

ბალში ხილი კვირტებს ისხამს,
თავმომწონედ ია ვარდობს,

და ოდნავი ნელი ქარი
ხის ფოთლებში დანავარდობს.

აგერ მწვანე ბუჩქის ძირას
იაღონი ტკბილად ვალობს
და ბედნიერ ჩვენს თაობას
ტკბილ სიმღერას უხვად სწყალობს.

ხავერდივით ილიმება
მინდორი და მთაგრებილი,
და ჩვეს ბალში კვირტებს ისხამს
ლიმონი და სხვა ხეხილი.

აუზასიონ ლოგჯანიძე

გ ე გ უ ღ ი

„გუ-გუ! გუ-გუ! მიჯობნია“, —
გადმოძახებ გუშინ დილით,
გარიყრაყი არც კი იყო,
თვალზე მადგა ისევ ძილი.
აღმათ დღესაც კიდევ ჩქარობ
და დაეძებ ახალ ბუდეს,
რომ კვერცხები დადო მალვით,
სდარაჯობ და ღამეს უთვე-
ერთი მითხარ, როგორ იტანს
მაგ ხასიათს დედის გული,
შვილებისთვის გენაწება
აღერსი და სიყვარული?!
თანაც გზიბლავს ეს წარმტაცი
გახაფხულის ტყე და ველი,

მაგრამ მე კი რად დამნავს,
რად აიღე ჩემზე ხელი?
რად არ გჯერა ჩემი სიტყვა.
გეფიცები დედას, მარხლა,
ჩემ სიკეთეს სხვებიც გეტყვის,
შოშის და მერცხლის გარდა...
ან კი რა მაქვს შენთან სამტრო,
რას დამაკლებს შენი „გუ-გუ“?
ჩემ ფრიალებს რომ შეხედო,
გულს გაუპობს ათას გუგულს.
ვიცი, გზიბლავს ეს წარმტაცი
გახაფხულის ტყე და მთები,
იფრინებ და იხაფარდებ,
სანამ შეძლებს შენი ფრთები!

სანდრო ჟღერბი

მოქალაქე ლითონის ქაშა მთაზე

ზოგი, ჩვენი წერილის სათაურს რომ წააკითხავს, გაოცებული დარჩება და იკითხავს: როგორ შეიძლება ილაპარაკოს ლითონისაგან დამზადებულმა ადამიანმა?

— არა, ეს საოცრება შეუძლებელია, წარმოუდგენელი! — იტყვიან ერთნი.

— სისულელეა! — ხელალებით იტყვიან მეორენი.

მართლაც განსაკვიფრებელი ამბავია! ერთი შეხედვით აქ თითქოს საქმე გვაქვს რაღაც ზღაპრულ მოვლენასთან. მაგრამ ის, რასაც ამ წერილში ამოიკითხავთ, არაა ზღაპარი. ტექნიკის განვითარების ისტორიაში აუარებელია ისეთი გამოგონება და აღმოჩენა, რომელნიც ადამიანს ზღაპრად და შეუძლებლად ეჩვენებოდა.

თითოეული თქვენთაგანი არა ერთხელ და მტკბარა პატეფონის მოსმენით, გინახავთ ხმოვა-

ინკნო, მოგისმენიათ რადიოგადმოცემანი; ხშირად თვალმოუწყვეტლად გიმზერიათ ცაში წეროებივით გამწყრივებული თვითმფრინავები-სათვის. კარგად იცით, რომ არც ერთი მათგანი ზღაპარს არ წარმოადგენს, ჩვენ მათ ყველანი შევეჩვიეთ და ჩვეულებრივ მოვლენად ვთვლით. მაგრამ ასე არ იყო წინათ, როცა, მაგალითად, გრამოფონი გამოიგონა ედისონმა. მაშინ მთელმა საზოგადოებამ ედისონი კუეაზე შეშლულად გამოაცხადა და თვითმფრინავის გამოგონებელი კი კაცობრიობის დამლუპველად აღიარეს. მაგრამ თითოეულმა ბავშვმა იცის, რომ არც პატეფონი არის შეშლილი ადამიანის კუეს ნაყოფი და არც თვითმფრინავია კაცობრიობის დამლუპველი. პირიქით, დღეს მთელმა მსოფლიომ იცის, რომ ჩელუსკინელები საბჭოთა კავშირის მამაცმა გმირებმა — ედოლპინოვმა,

სლენგემა, კამანიზმა და სხვებმა — სწორედ თვით-მზარინაეებით გადაარჩინეს ჩრდილოეთის ყინულოვან და მიუვალ სივრცეში დაღუპვისაგან. კიდევ აუარებელი მავალითის დასახელება შეიძლება, მაგრამ მათი დასახელება შორს წაგვიყვანს და მოლაპარაკე ლითონის ადამიანები გაუცნობელი დავგრძობა.

შეუღღვეთ საქმეს.
მე ვიცო, თქვენ განტერყვებით გაიგოთ, თუ ვინ გამოიგონა პირველად ეს ლითონის მოლაპარაკე ადამიანი. მომისმინეთ და ყველაფერს გაგაცნობთ.

გამომგონებელის სახელი არის პიერი, ხოლო გვარი — დრო. იგი შეეცარეოლია, სოფ. შო-დე-ფონიდან. პიერი ღარიბი ოჯახიდან იყო და მინტდამაინც დიდ მიღრეკილებას არ ამტკიცებდა მექანიკის საკითხების შესწავლისადმი. ამიტომ მშობლებმა გადაწყვიტეს პიერი კათოლიკური ეკლესიის მსახურად — მღვდლად აღეზარდათ.

— ძვირფასო პიერ, — მიმართავდა ხშირად მამა: — შეხედ ჩვენს მღვდლებს. ისინი არც თესვენ და არც მკიან. ისინი არც წულში მიხროლები სხედან სამუშაოზე, და მერე რა დიდებულად ცხოვრობენ: არა თუ პურს ჰმენ კარაქით, არამედ ღვინოსაც მიირთმევენ. ამავე დროს მათ ყველა პატივისცემით და თავაზიანად ეპყრობა.

ასეთი საუბარი თითქმის ყოველდღე მეორდებოდა. მშობლების მორჩილი იყო პიერი და დაეთანხმა სასულიერო სასწავლებელში შესულობა. შევიდა, რამდენიმე ხნის შემდეგ სასწავლებელი დაამთავრა და თავის მშობლიურ სოფელს შო-დე-ფონს დაუბრუნდა. თვით პიერს სოფელში დაბრუნებისას განზრახვა ჰქონდა მღვდლობა დაეწყო. საბედნიეროდ, სრულიად შეიცვალა პიერის მისწრაფება.

შო-დე-ფონის თითქმის ყოველი მცხოვრები ასე თუ ისე მონაწილეობას იღებდა საათის სახელოსნოებში: ერთი საათის ზამბარას აკეთებდა, მეორე — ციფერბლატს, მესამე — კბილანა თვალს, ჰანჭიკს, ცილინდრებს და სხვ. სმაგალითად იყო შრომა განაწილებული. წარმოიდგინეთ, ცალკეული ნაწილების სპეციალისტებიც კი წარმო-

იშენებ. ერთი სიტყვით, მთელი სოფელი ადგენდა მცხოვრებთა ისეთ შეკრებულში, რომელშიც წელიწადში რამდენიმე ათას საათს აშხადებდა ვასაყიდად.

ქანქარამ, კბილანა თვლების ნელმა მოძრაობამ, წუთების აღმრიცხველი ისრების რბენამ, ზუსტი და წერილი მექანიკური ნაწილების ამ პატარა სამყარომ, რომლის მოთავსებაც ხელის გულზე შეიძლება, იმდენად აღაფრთოვანა პიერ დრო, რომ მან სამუდამოდ შეწყვიტა სასულიერო კარიერაზე, წარჩინებზე ფიქრიც კი და საათის ხელობის შესწავლას შეუდგა.

დრომ ელვის სისწრაფით გაიარა. პიერი შრომას არ ზოგავდა თავისი სურვილის მისაღწევად. ბოლოს პიერ დროს წარმატებანი საათის ხელობაში იმდენად გაიზარდა, რომ მის უბრალო საათების კეთება აღარ აკმაყოფილებდა და დაიწყო სხვა მოწინავე ხელოსნების მავალითის მიხედვით გამოგონებანი და საათის ნაწილებზე ახალ-ახალი მექანიზმების გამოყენება, რომელთაც თვითმომარაობის უნარი ჰქონდათ საათის მუშაობის დროს.

პიერის ყველაზე პირველი გამოგონება იყო მშვენიერი საათი ქანქარით, მწყემსით და ძაღლით. პიერ დრომ ეს თავისი გამოგონება ესპანეთის დედაქალაქ მადრიდში წაუღო მფეფ ფერდინანდ მეოთხეს საჩუქრად.

მეფემ მოიწვია კარის წარჩინებულნი და აგრეთვე მსახური პიერის გამოგონების საჩვენებლად. გამოგონებელმა ააბუშავა საათი, და როდესაც საათის ისარი გაუსწორდებოდა რომელიმე საათს, საათზე გამოსახული მწყემსი აიღებდა სალაშურს და უსტვენდა იმდენჯერ, რამდენი საათიც იყო.

მწყემსის ფეხქვეშ იწვა ძაღლი და ვაშლებით სავსე კალათს გუშავებდა. პიერ დრომ კარის ერთერთ მანდილოსან ქალს სთხოვა კალათიდან, რომელსაც მწყემსის ძაღლი გუშავებდა ვაშლი ამოეღო. როცა ქალმა ვაშლი აიღო, მექანიკურმა, ე. ი. ისევ ლითონებისაგან დამზადებულმა ძაღლმა ნამდვილი ძაღლის ხმით დაიწყო ყეფა და დატრიალდა. როგორც კი ქალმა ვაშლი კალათში დააბრუნა, ძაღლი დაწყნარდა, სრულიად მიყუჩდა.

(გაგრძელება იქნება) ალ. კოჩლავაშვილი

ს ი უ რ ა ბ ზ ე

გივიმ უთხრა ციალას: მოიფიქრე და დაწერე სამრიცხვიანი რიცხვიო. ციალამ მოიფიქრა და დაწერა სამრიცხვიანი ციფრი— 375.

გივიმ ხელი მოაფარა, რომ ციალას არ დაენახა, რაღაც ციფრები ჩაიწერა თავისთვის და მერე გამოუცხადა: მე ახლა წინასწარ დავეწერე პასუხი, რომელიც მიიღება შეჯამების შემდეგ ხუთრიგად დაწერილი სამნიშნაანი რიცხვებისაგანო. ეს არის 2373 და ისევ მიუბრუნდა ციალას: აბა, შენ მიერ დაწერილ 375 კიდევ მიუწერე ქვეშ სამნიშნაანი რიცხვიო. ციალამ მიუწერა ქვეშ 864. ახლა არის 375
864

გამოართვა გივიმ ეს ქალღალი ციალას და ამგვარად დაწერილ რიცხვებს თვითონ მიუწერა ქვეშ— 135. მერე ისევ ციალამ მიუწერა ქვეშ

თანრიგით 651 და საბოლოოდ გივიმა მიუწერა 348.

შეკრების შემდეგ მართლაც მიიღეს 2373. გაუკვირდა ციალას, როგორ ამოხსნა წინასწარ გივიმ ეს ამოცანა, გულთმისანი ხომ არ არისო. მართლაც და საინტერესოა, როგორ ამოხსნა წინასწარ გივიმ?

ციფრების დაწერის თანრიგი ასეთია:

375 — ციალა.

864 — ციალა

135 — გივი

651 — ციალა

348 — გივი

2373.

გივიმ, გარდა ციალასი, ბევრ სხვასაც მისცა ეს ამოსახსნელი და ბევრიც დაინტერესდა ამით

კლ. თეფხაძე

რ ა ს ხ ო ვ ე ლ ი ა

(გამოცანა)

ძინაური ცხოველია,
ტანმორწილი, და გრძელეუროს;
(ძველი ბტრული თვალთ უმზერს.
არრას ერჩის ჩუენი მურა).
ჭკუით იგი არ იქება,
ხმა აქვს მძლავრი, ვით საუვირი;
უშნოსა და უღაზათოს
არ უხდება უზაჯიტი.

დიდი ჯაფის ამტანია,
თან მხეიდი და მეტად ხელი,
უმაღური ზატრონისგან
ხშირად ხვდება იმას წხელი...
მით ქუხებში ხშირად დააქეთ
რძე, მაწონი და ნახშირი.
თუ ახლაც ვერ გამოიცანს,—
ეს იქნება გასაჯიტი.

ალ. საჩინოელი

ს. პრეზიდიუმი: — „ინდიანა“

ჩვენ განვიხილეთ „ინდიანა“. ამ წიგნში მოთავსებულია 15 მოთხრობა. მოთხრობების შინაარსი აღებულია უმთავრესად კაპიტალისტური ქვეყნების მუსათა ბავშვების ცხოვრებიდან. ისინი მოკლებული არიან ბავშვურ მხიარულ ცხოვრებას. ბევრი მათგანი მსხვერპლი ხდება ძველი ადათ-ჩვეულებისა და ბურჟუაზიული სახელმწიფოების მართველობისა. ამავე წიგნში ზოგიერთი მოთხრობა საბჭოთა ბავშვის ყოფაცხოვრებასაც შეეხება.

ამგვარად, „ინდიანაში“ მოთავსებულ მოთხრობებში დაპირისპირებულია ჩვენური და კაპიტალისტური ბავშვების ცხოვრება.

ავტორს ძალიან კარგი თემა აუღია.

ჩვენთვის დიდად საინტერესოა საზღვარგარეულ ბავშვების ცხოვრების ვაცნობა. ამ მოთხრობების შინაარსი კარგია, მაგრამ ყველა ძალიან ძოკლეა და ვერ ტოვებს ჩვენზე დიდ შთაბეჭდილებას, ქრონიკის ხასიათი აქვს.

ნ. გვიმრაძე, მ. ხოზელავა, ბ. ირემაძე, მ. წარბთელი,
მ. იაგორაშვილი, ა. გოგუაძე.

პირველ მაისს

მოვდივართ მტკიცედ, მკერდგადაშლილი, თითქოს ფრთებს გვასხამს მაისის დილა. ფართე ქუჩები, ხალხით გავსილი, წითელ დროშების ტყეს დაუჩრდილავს. ამწვანებულა ველი და კორდი, ძირს დედამ წა, მაღლა ცა ხარობს. გადაუშლია გულუხვად მკერდი ჩვენს დასატკობად დიად სამყაროს. ამოუქარგავს ფერად ყვავილებს მშობლიურ ქვეყნის ლამაზი გული, ველი დღეისთვის დროშებს გვიმზადებს, ყაყაჩოებით წითლად შემყული. საამურ ყოფნით აღტაცებული მეტ ვეგე'ები მაისის დილას; დღეს ყველას გულში ჩაშუქებული დიდი ბელადის სახელი ბრწყინავს.

ირა ცაბარაძე

(ტფილისის I საკლ. სკოლის VI კლ. მოწაფე)

ავილოთ მაგალითად „ინდიანა“, რომელსაც კოცონზე წვავენ, ნიგერა, იეზიდის გოგონა, რომელსაც ძველი ადათის დარღვევისათვის მისი ქმარი ამზა ბეჭუთით კლავს.

არ მოგვეწონა „ნიგერაში“ ის, რომ მის მკვლელობაზე წერია, და შემდეგ მოყვანილია მკვლელობის მიზეზი. არა სჯობდა ჯერ ყოფილიყო აღწერილი თუ რაში არ ეთანხმებოდა ნიგერას ამზა, შემდეგ კი ყოფილიყო მკვლელობა აღწერილი. მოთხრობა არ არის დაბოლოებული. რატომ არ არის ნათქვამი რა უყვეს ამზას ასეთი საშინელი მკვლელობისათვის.

„ინდიანაში“ მოთავსებულ მოთხრობების შინაარსი მეტად მშრალია და ვერ ახდენს იმდენ შთაბეჭდილებას, რამდენსაც ს. მთვარაძის მოთხრობა „ამბავი ივრის ხეობაში“.

ვაუგებარია სიტყვები: „ფანატისმი“, „შახსი-ვახსი“ და სხვა. ამ სიტყვებს ახსნა უნდა ჰქონოდა.

პირველი მაისი

იღვიძებს წყნარად ბუნება, იღვიძებს ნელა ტყე-ველი, მაისის დილას ხედებიან პაწია ოქტომბრელები.

აგერ შეხედეთ ტოროლას, როგორ ფრენს ცაში, ფრთხილღებს, ბულბული ნაზი ვარდს დაჰყვეს, წყარო ანკარა ჩხრიალღებს.

და მეც შევხარი, ბავშვებო, დღეს დაღვა ჩვენი აისი, მთელ მსოფლიოზე იფეთქებს მალე წითელი მაისი!

ციალა თოფურაძე

(ტფილისის მე-18 სკოლის III კლასის მოწაფე)

36-216

საქართველოს
მუსიკის ინსტიტუტი

ფასი 50 კპპ.

პირველი მანისი

მუსიკა თამარ ზავერზაფილისა

სიტყვათა ბ. ჭაჩივრისა

Piano

f

Solo.

დღეს პირველი მანისი და პირველი გაგახსენებო, *f*

Tutti (გუნდი)

წი-თელ წი-თელ სუაჲ-ღებით შირ-თუ-ლი და მო-კუ-მუ-ლი *f*

3/2 *Dal Segno* *3/2*

Fine

Dal Segno

დღეს მუშების დღეობა,
ბრწყინვალე და დიდებული,

მოდის ხალხი, მოგუგუნებს,
ერთ ღროშის ქვეშ დარაჯული.

№ 4-ში მოთავსებული რეპუსის ახსნა:

ორდენოსანი საქართველო წინ მიდის.